

Miroslava EGROVÁ, *Akademie hraběte Straky*, Bakalářská práce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy 2017, 53 s.

Bakalářská práce Miroslavy Egrové si klade za cíl zmapovat a připomenout dějiny Strakovy akademie, dnešního sídla vlády, jehož současný administrativní charakter zcela překryl původní edukační záměr stavby a celého nadání. Jde o bezpochyby relevantní téma, v české historiografii poslední monografické zpracování dějin Strakova nadání provedl ve 40. letech Bedřich Jenšovský,¹ které nabízí dále celou řadu dílčích a neméně zajímavých námětů. Je proto podle mého názoru škoda, že si autorka nevybrala právě spíše dílčí téma, které by svým rozsahem a náročností odpovídalo bakalářské práci lépe než zpracovávání obsáhlé materie zasahující od 18. do 20. století, roztříštěné do různorodých archivních fondů, mimoto trpící nedostatkem sekundární literatury.

Není divu, že práce zůstává spíše „na povrchu“ tématu a ve větší míře využívá především dvou studií, výše zmíněné monografie Jenšovského a textu Antonie Doležalové, *Hlávkoví předchůdci a pokračovatelé*.² Toto by nebyla u bakalářské práce nikterak zásadní výtká, problematičtější se ovšem již jeví absence citací u celé řady údajů a tvrzení (srov. např. s. 12, s. 22, s. 24–25, s. 47). Celkově je práce veskrze logicky vystavěna, začíná vymezením pojmu nadace a jeho právním zakotvením. Zde by bylo vhodné využít i další literaturu, minimálně alespoň dobové naučné slovníky typu *Ottova slovníku naučného*, či ještě lépe *Österreichisches Staatswörterbuch*, kde je pojmu nadace (*Stiftung*) věnováno hned několik stran zevrubného výkladu. Autorce by to jistě pomohlo text ujasnit a vyvarovat se některých formulačních a pojmových nepřesností (např. „státní dozor zeměpanského dohledu“, s. 9 – pro upřesnění: státní dozor a zeměpanský dohled jsou v tomto případě synonyma; či že „zemské úřady [měly] dohled nad kontrolou nadací“, s. 9; nebo že „nadání byla předána pod správu odboru veřejné správy“, s. 9, atp.). Po tomto uvedení se práce zabývá osobností donátora Petra hraběte Straky z Nedabylic a především jeho kšaftem, ve kterém zůstavil svůj majetek *Nadání ke zřízení akademie pro cvičení chudé mládeže šlechtické v Čechách*. Osudy závěti a jejich ustanovení v dalších 120 letech sleduje kapitola 4 tvořící základ a nejdůležitější část bakalářské práce. Autorka svůj výklad opírá v první řadě o Jenšovského text, nicméně na některých místech je vidět, že využila i vlastní fond Strakovy akademie dnes uložený v Národním archivu, velmi kvitují i využití edice *Studijní nadání v Království českém* z roku 1895,³ kde se nachází text Strakovy závěti. Chvályhodná je i snaha o pohled na personální obsazení akademie (a to nejen coby internátu pro šlechtické mladíky i jako soukromého gymnázia). Bylo by jistě zajímavé zjistit, které osobnosti se vystřídaly v úřadech prefektů (vychovatelů) jednotlivých oddělení, učitelů, zda byla akademie vnímána jako přechodné a

---

¹ Bedřich JENŠOVSKÝ, *Historicko-právní nástin vzniku a vývoje nadání hraběte Straky*, Praha 1947. V současnosti se tématu věnuje i doktorandka katedry archivnictví a pomocných věd historických FF UK Tereza Pluskalová, její dizertační projekt se jmenuje *Strakova akademie jako příklad šlechtické nadace*. Srov. Kateřina ZENKLOVÁ – Tereza PLUSKALOVÁ – Pavel VAŠKO – Matěj TREPEŠ, *Projekty dizertačních prací*, in: *Paginae historiae* 23 (2015), č. 1, s. 359–374.

² Antonie DOLEŽALOVÁ, *Hlávkoví předchůdci a pokračovatelé. Právní postavení a sociální funkce nadací v českých zemích a v Československu od jejich vzniku do současnosti*, Praha 2014.

³ *Studijní nadání v Království českém = Studien-Stiftungen im Königreiche Böhmen*, Praha 1894–1916.

dočasné působiště v jejich kariérách či jako prestižní post, jímž jejich výchovná práce vrcholila. Není bohužel jasné, proč si autorka zvolila pro svou biografickou analýzu právě Josefa Pekaře (*nota bene* na akademii působil jen jeden rok), Antonína Podlahu a Karla Kašpara – a nikoliv třeba některého z ředitelů. Zřejmě zde hrála roli míra zpracování životních příběhů jednotlivých osobností, čekal bych ovšem, že se více zaměří na jejich pedagogické působení právě na akademii a méně na jejich další, spíše obecně známé životní osudy. Rovněž tak závěr práce neplní svou roli – namísto shrnutí získaných poznatků a uvedení *závěrů* svého výzkumu se zde nachází pokračování dějin akademie po roce 1918 až do jejího zániku.

Celkově musím konstatovat, že autorka zajímavé a bohaté téma nedokázala plně využít, což je jistě dáno jeho šíří a náročností výzkumu, který by zde bylo nutno podniknout (a to v první řadě archivní výzkum). Přesto musím ocenit snahu do tématu proniknout včetně provedených rešerší ve fondu Strakovy akademie a pražského arcibiskupství. Zároveň se budu těšit, že třeba v některých svých příštích pracích bude v tomto tématu pokračovat a rozšíří naše povědomí o této v českém prostředí unikátní nadaci, jejíž budova, a v tom s autorkou zcela souhlasím, je dnes vnímána pouze jako sídlo úřadu vlády – ač stále nese název *Strakova akademie*.

Na závěr bych autorku rád upozornil na několik formulačních a faktografických nepřesností, na které jsem v práci narazil:

s. 9: „V 19. století lze sledovat, jak se fenomén zakládání spolků aktivně zúčastňuje nadačního dění.“

s. 13: „Usadil se ve Francii, kde se oženil se svojí jedinou manželkou [...]“

s. 13: „Společenské polepšení jeho osoby a jeho rodu bylo zastíněno špatnou zprávou – úmrtím jeho ženy [...]“

s. 13: „kvartetu pěti kšaftů“ – míněn zřejmě kvatern zemských desek

s. 16: „Po zrušení jezuitských seminářů bylo nadání spravováno Místodržitelstvím v Praze.“ – není mi jasné, proč je najednou řeč o jezuitských seminářích, mimoto místodržitelství vzniklo až roku 1849, do té doby státní správu v zemi vykonávalo zemské gubernium

s. 22: v kapitole o událostech po roce 1848 je řeč o „stavovském výboru“, míněn je zřejmě „zemský výbor“

s. 25: „Na usnesení zemského sněmu v lednu 1888 byl přednesen návrh organizačního statutu.“ – zřejmě míněno zasedání či schůze zemského sněmu

s. 30: „Akademie zajišťovala specializační výuku předmětů – [...] druhý zemský jazyk a francouzštinu, která byla povinná od určitého věku. Dále se bylo možno přihlásit na výuku jiných zemských jazyků [...]“ – v Čechách byly v zemi obvyklé jen dva jazyky, tj. čeština a němčina

s. 31: „Císař toto zrušení svolil 10. srpna 1911.“

s. 36: „habilitovat [se]“ je zvrtné sloveso

s. 37: „Tento postoj o větší roli šlechty měl získat, tím že působil na Strakově akademii.“

s. 38–39: „Tedy v roce 1884 začal Antonín studovat na německé bohoslovecké fakultě [...]“ – teologická fakulta byla rozdělena na německou a českou část až v akademickém roce 1891/1892

s. 39: „[...] neměl římskokatolické vzdělání získané přímo ve Vatikánu.“ – míněno zřejmě teologické vzdělání

Bakalářská práce splňuje požadavky standardně kladené na tento typ kvalifikačních prací, **doporučuji** ji k obhajobě a navrhuji hodnocení **velmi dobře**.

V Praze 31. srpna 2017

PhDr. Martin Klečacký, Ph.D.